Verantwoording Monitor Werk

1 september 2026

Planbureau Fryslân

Onderwerpen monitor Werk

1. Werkgelegenheid
2. Vacatures
3. Potentiële beroepsbevolking
4. Arbeidsdeelname en werkloosheid
5. Onbenut arbeidspotentieel
6. Opleidingsniveau
7. Wendbaarheid

1. Werkgelegenheid

Bronnen
Provincie Fryslân

Gewijzigd op
1 september 2026

Frequentie
Jaarlijks

Periode
2016 – 2025

Definities
Werkgelegenheid
Hoeveel banen telt Fryslân? En hoe zijn deze banen verdeeld over de verschillende sectoren? Zowel het aantal banen in Fryslân door de tijd (2015-2025) als de ontwikkeling van de verschillende sectoren worden getoond. Deze werkgelegenheidsstructuur laat zien waar de inwoners van Fryslân werkzaam.

Sectoren
De sectoren in de werkgelegenheidscijfers zijn gebaseerd op de zogenoemde Standaard Bedrijfsindeling (SBI). Deze indeling is opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Ieder bedrijf dat zich inschrijft in het Handelsregister (KVK) krijgt één of meerder SBI-codes. Deze code bestaat uit 4 of 5 cijfers en geeft aan wat de (hoofd)activiteit van een bedrijf is.

Voor een volledig overzicht van de sectoren volgens de SBI-indeling, klik hier. Door een verandering van indeling gaat de reeks data met ingang van 2025 terug tot 2015 (was 2000). Deze verandering in de indeling leidt ook tot een iets andere benaming van de sectoren. Horeca is bijvoorbeeld verdwenen en Logies-, maaltijd- en drankverstrekking is daarvoor in de plaats gekomen. Onder Zakelijke dienstverlening vallen de sectoren: Exploitatie van en handel in onroerend goed, Verhuur van roerende zaken en overige zakelijke dienstverlening, Wetenschappelijke en technische activiteiten en specialistische zakelijke dienstverlening.

Bijzonderheden
De SBI codering is met ingang van september 2025 enigszins gewijzigd. Dit is gedaan om de Standaard Bedrijfsindeling beter aan te laten sluiten bij de actualiteit. Gevolg hiervan zijn enkele veranderingen van aantallen op (sub)sectorniveau ten opzichte van eerdere publicaties. De conversie is met terugwerkende kracht in de LISA data doorgevoerd.

2. Vacatures

Bronnen
CBS

Gewijzigd op
1 september 2026

Frequentie
Jaarlijks

Periode
2011 – Q2 2026

Definities

Vacatures
De vraag naar arbeid wordt ook gevormd door openstaande vacatures. In een krappe arbeidsmarkt is de verhouding tussen openstaande vacatures en mensen die het werk willen doen scheef en is het moeilijk om vacatures te vervullen. Dat is goed te zien aan het aantal openstaande vacatures per sector.

Nijverheid en energie
Samenvoeging van de SBI-secties B t/m F, daardoor omvattend:
- Winning van delfstoffen;
- Industrie;
- Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas, stoom en water;
- Bouwnijverheid.

Commerciële dienstverlening
Dienstverlening gericht op het maken van winst. Deze categorie omvat de SBI-secties G t/m N:
G Groot- en detailhandel; reparatie van auto's
H Vervoer en opslag
I Logies-, maaltijd- en drankverstrekking
J Informatie en communicatie
K Financiële instellingen
L Verhuur van en handel in onroerend goed
M Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening
N Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening

Niet-commerciële dienstverlening
Dienstverlening niet gericht op het maken van winst. Deze categorie omvat de SBI-secties O t/m U:
O Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen
P Onderwijs
Q Gezondheids- en welzijnszorg
R Cultuur, sport en recreatie
S Overige dienstverlening
T Huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik
U Extraterritoriale organisaties en lichamen

3. Potentiële beroepsbevolking

Bronnen
CBS en Provincie Fryslân

Gewijzigd op
1 september 2026

Frequentie
Jaarlijks

Periode
CBS: 1988 - 2026
Provincie Fryslân: 2027 - 2051

Definities

Potentiële beroepsbevolking
Deze groep bestaat uit personen van 15 tot 75 jaar die ofwel betaald werk hebben (werkzame beroepsbevolking), of recent naar betaald werk hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn (werkloze beroepsbevolking).

4. Arbeidsdeelname en werkloosheid

Bronnen
CBS en UWV

Gewijzigd op
1 september 2026

Frequentie
Jaarlijks

Periode
2013 – 2025

Definities

Arbeidsdeelname
De arbeidsdeelname in Fryslân wordt getoond aan de hand van de netto-arbeidsparticipatie en het werkloosheidspercentage. Deze cijfers geven inzicht in hoeveel en welke inwoners van Fryslân werken of werkloos zijn. De mensen die niet werken hebben daarvoor verschillende redenen en variëren sterk in hun binding met de arbeidsmarkt. In de monitor Werk wordt aandacht besteed aan verschillende groepen niet-werkenden: WW'ers, bijstandsontvangers en arbeidsbeperkten. Vaak vallen zij onder het onbenut arbeidspotentieel.

Netto-arbeidsparticipatie
De netto arbeidsparticipatiegraad geeft aan hoeveel procent van de beroepsbevolking ook daadwerkelijk een betaalde baan heeft (ongeacht de arbeidsduur). Werklozen worden hierin dus niet meegerekend.

Potentiële beroepsbevolking
De bevolking van 15 tot 75 jaar.

Beroepsbevolking
Personen die betaald werk hebben (werkzame beroepsbevolking); daarvoor direct beschikbaar zijn en recent naar hebben gezocht (werkloze beroepsbevolking).

Werkloosheidspercentage
De werkloze beroepsbevolking als percentage van de beroepsbevolking.

Bijzonderheden
Bij de cijfers over de arbeidsdeelname – arbeidsparticipatie en werkloosheidscijfers - van de inwoners van Fryslân volgen wij de definities van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), dat deze cijfers verzamelt via de Enquête Beroepsbevolking (EBB). De leeftijdsgrenzen die hierbij worden aangehouden zijn 15 en 75 jaar. Met de bovengrens van 75 jaar wordt rekening gehouden met het feit dat mensen op een steeds latere leeftijd met pensioen gaan (CBS, 2023).

5. Onbenut arbeidspotentieel

Bronnen
UWV

Gewijzigd op
1 september 2026

Frequentie
Jaarlijks

Periode
2013 – 2025

Definities
Onbenut arbeidspotentieel:

1. Personen zonder betaald werk: werklozen en semi-werklozen
2. Personen met betaald werk: onderbenutte deeltijdwerkers

Semiwerklozen
Semi-werklozen zijn personen die recent naar werk hebben gezocht maar hiervoor niet op korte termijn beschikbaar zijn, of andersom: personen die op korter termijn beschikbaar zijn voor werk maar hiernaar niet recent hebben gezocht.

Onderbenutte deeltijdwerkers
Personen die in deeltijd werken en meer willen gaan werken en hiervoor op korte termijn beschikbaar zijn.

6. Opleidingsniveau

Bronnen
CBS

Gewijzigd op
1 september 2026

Frequentie
Jaarlijks

Periode
2013 – 2025

Definities
Opleidingsniveau
Laag: Dit omvat onderwijs op het niveau van basisonderwijs, het vmbo, de eerste 3 leerjaren van havo/vwo of de assistentenopleiding (mbo-1).
Middelbaar: Dit omvat de bovenbouw van havo/vwo, de basisberoepsopleiding (mbo-2), de vakopleiding (mbo-3) en de middenkader- en specialistenopleidingen (mbo-4).
Hoog: Dit omvat onderwijs op het niveau van hbo of wo.

Bijzonderheden
Er is maatschappelijk veel kritiek op het hanteren van de begrippen ‘hoog-laag opgeleid’. Deze begrippen worden dan vervangen door 'praktisch-theoretisch opgeleid'. Bij de cijfers over het opleidingsniveau volgt vooralsnog Planbureau Fryslân de indeling die CBS, onze bron, hanteert.

7. Wendbaarheid

Bronnen
Panel Fryslân

Gewijzigd op
1 september 2026

Frequentie
Tweejaarlijks

Periode
2023 – 2025

Definities

Wendbaarheid
Met wendbaarheid op de arbeidsmarkt wordt het vermogen bedoeld om trends en ontwikkelingen waar te nemen en daarnaar te handelen. Zo kunnen werkenden op technologische veranderingen reageren door hun vaardigheden up-to-date te houden. Daarmee versterken ze hun duurzame inzetbaarheid, hun werk- en inkomenszekerheid en is er een betere afstemming van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

Leven Lang Ontwikkelen
Wendbaarheid op de arbeidsmarkt wordt vergroot door 'leven lang ontwikkelen': de mate waarin werkenden bereid zijn deel te nemen aan scholingsactiviteiten. Bij het gebruik van dat begrip sluit het FSP aan bij de definitie van Kuijpers, Semeijn en Van der Heijden (2019): "*Gedurende het hele leven (pro)actief ontplooien van kwaliteiten op basis van eigen interesses en waarden voor een duurzame bijdrage aan de samenleving, eigen gezondheid en geluk*".

Bijzonderheden
In de Panel Fryslân uitvraag Leven Lang Ontwikkelen (juni 2023) wordt gepeild hoe leden van het panel aankijken tegen werk en scholing tijdens de carrière. De gegevens in het bovenste diagram zijn gebaseerd op de antwoorden op de vraag V.201: Volgt u op dit moment of heeft u de afgelopen 12 maanden een opleiding of cursus gevolgd voor uw werk?
De gegevens in het onderste diagram zijn gebaseerd op de antwoorden op de vraag V2.10: Waarom heeft u deelgenomen aan cursussen voor het werk?

Bronnen

Provincie Fryslân/LISA, Wurkgelegenheidsûndersyk Jaarlijks doet de provincie middels een enquête onder bedrijven en instellingen onderzoek naar de werkgelegenheid in de provincie. De Friese cijfers zijn een bijdrage aan het landelijk werkgelegenheidsregister van LISA.
Meer informatie: Databank Provincie Fryslân

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Arbeidsdeelname; regionale indeling
Jaarcijfers over de regionale arbeidsdeelname worden samengesteld op basis van gegevens uit een steekproefonderzoek, de Enquête Beroepsbevolking (EBB). De Enquête Beroepsbevolking is een panelonderzoek. De bevolking van 15 tot 75 jaar wordt ingedeeld in de werkzame, werkloze en de niet-beroepsbevolking.
Meer informatie: CBS arbeidsdeelname

UWV Arbeidsmarktregio
Uitkeringsinstantie UWV houdt cijfers bij voor alle arbeidsmarktregio's. De arbeidsmarktregio valt in Fryslân gelijk met de provinciegrenzen. Er zijn regionale maandcijfers op het gebied van vacatures, spanningsindicator, werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden. Bovendien is er een jaarlijkse publicatie over de arbeidsmarkt in Fryslân: Regio in Beeld.
Meer informatie: UWV Arbeidsmarktregio Friesland

Overige literatuur

Bijleveld, C.C.J.H. et al. (2020). Het betere werk. De nieuwe maatschappelijke opdracht. Den Haag: WRR.

CBS. (2022). *De arbeidsmarkt in cijfers, 2023*. Den Haag: CBS.

Universiteit van het Noorden (2023) Iedereen leert! Monitor Leven Lang Ontwikkelen Noord-Nederland 2023: https://research.hanze.nl/ws/files/64151217/20231201_Iedereen_Leert_Monitor_Leven_Lang_Ontwikkelen_Noord-Nederland_2023_Interactief.pdf

Kuijpers, Semeijn en Van der Heijden (2019). Een loopbaanperspectief op 'leven lang ontwikkelen' Science Guide, mei 2019; https://www.scienceguide.nl/2019/05/eenloopbaanperspectief-op-leven-lang-ontwikkelen/#:~:

Planbureau Fryslân, Verhaal van Fryslân, december 2024

SER. (2022). Leven lang ontwikkelen. Voortgangsrapportage SER Actieagenda. Den Haag: SER.

Regio in Beeld. Friesland 2025-2026 Amsterdam: UWV.

Factsheet Werkgelegeneid, De Friese werkgelegenheid in beeld, Provinsje Fryslân 25 juni 2026: https://staat-van-fryslan.hub.arcgis.com/documents/4e898e8772b04cdda73276ceda364845/about

Contact – voor meer informatie of vragen

Tonny Huisink
Onderzoeker
thuisink@planbureau.frl
06 389 826 68